

§ 65

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ROIDno-2020-1500

Valmistelija / lisätiedot:

Kai Väistö

kai.vaisto@rovaniemi.fi

palvelualuepäällikkö

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuuden korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä.

Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää henkilön työllistymistä ja yhteiskuntaan osallistumista, joten esityksen tavoitteena on osaltaan tukea myös työllisyysasteen nostamista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin uusiin annettaviin lakeihin liittyen perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, opintotukilakia, koulumatkatukilakia, ylioppilastutkinnosta annettua lakia sekä eräitä muita lakeja.

Ministeriö pyytää lausunnon antajia ilmaisemaan kantansa esitettyjen uudistusten sisältöön, laajuuteen ja voimaantulon ajankohtaan.

Rovaniemen kaupungin koulutuspalveluiden lausunto:

Rovaniemen perusopetuksen keskeisenä tavoitteena on antaa oppilaille valmiuksia edetä toisen asteen opintoihin siten, että tutkintovaatimuksissa oleva osaaminen toteutuu ja opiskelijat suorittavat opintonsa loppuun saakka. Rovaniemen peruskouluista hakeudutaan toisen asteen opintoihin vuosittain lähes 100 prosenttisesti. Opinto-ohjauksen ja erityisopetuksen tuella oppilaille on voitu tarjota mahdollisuus suorittaa toisen asteen opinnot ilman velvollisuutta. Olennaista on mahdollisuus saada riittävää tukea opintoihin mahdollisimman pian oppimisvaikeuksien ilmentyessä.

Oppivelvollisuuden laajentamisella ja opintojen maksuttomuudella on luonnollisesti monia positiivisia vaikutuksia opiskelijoiden ja perheidensä elämään, mutta taloudellisista hyödyistä yhteiskunnalle ei mielestämme ole riittävästi tutkittua tietoa. Kokemuksemme mukaan parhaan tuen myöhemmissä opinnoissa edistymiseen on

antanut esi- ja perusopetuksen varhaisessa vaiheessa osoitetut erityisopetuksen ja oppilashuollon tukitoimenpiteet.

Toisen asteen koulutuksen ongelma ei ole sinne siirtyminen perusopetuksesta vaan opintojen keskeytyminen toisen asteen aikana, erityisesti ammatillisessa koulutuksessa. Karvin tutkimuksen mukaan peruskoulun päättävistä reilu ¼ ammatillisessa koulutuksessa jatkavista ja 1/10 osa lukiokoulutuksessa jatkavista nuorista on epävarma valinnastaan. Riski opintojen keskeytymiseen ja ainakin niiden hidastumiseen ja koulutuspolun muuttamiseen on suuri tässä joukossa. 16 vuotiaana tehdyn valinnan epävarmuus ja suunnitelman muuttaminen on luonnollista ja hyväksyttävää, mutta edellyttää hyvää yhteistyötä ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden kesken. Yhteistyön tulee koskea niin opiskelijan ohjausta kuin mahdollisuutta kokeilla opiskelua toisessa koulumuodossa, yhdistellä opintoja tai siirtyä joustavasti toiseen kouluun / koulumuotoon. Opiskelija, jolla on haasteita opintoihin motivoitumisessa, tarvitsee tukea ja ohjausta, jossa toteutuu jatkuvuus ja luottamuksellisuus henkilötasolla. Mitä tiiviimpää, jatkuvampaa ja mutkattomampaa kouluyksiköiden ja -muotojen välinen yhteistyö on, sitä paremmat edellytykset myös ohjauksen hyvälle toteutumiselle ovat. Tästä näkökulmasta koulutuspolitiikan rakenteellisten ratkaisujen tulee tukea toisen asteen koulutuksen yhteistyön kehitystä sen sijaan, että pitäydytään keskustelussa duaalimallista.

Oppivelvollisuuden laajentaminen tulee kokonaisuudessaan rahoittaa siten, että kaupungin saama valtionosuus kattaa toteutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kunnille mahdollisesti tulevia opiskelijakohtaisia kustannuksia tulee arvioida uudelleen tai uudistusta ei tule toteuttaa. Lapsivaikutusten arvioinnin näkökulmaa tulee lisätä ja kiinnittää huomiota kokonaisuuteen siten, että esityksen vaikutuksia pohditaan myös koulutuksen järjestäjän koko toiminnan näkökulmasta. On tärkeää ennakoida sitä, että valtion rahoitus oppivelvollisuuden laajentamiseen tulevaisuudessa vähenisi.

Kaupungin talouden näkökulmasta on välttämätöntä, että koulutuspalveluille osoitetut rahat käytetään mahdollisimman tehokkaasti juuri niihin palveluihin, jotka ovat välttämättömiä ja kohdistuvat niihin oppilaisiin, jotka ovat vaarassa syrjäytyä ja pudota opintojen ulkopuolelle. Toisen asteen maksuttoman koulutuksen kustannukset kohdistuisivat kaikkiin ikäluokan opiskelijoihin eli myös niihin, joiden opinnot eivät ole vaarassa keskeytyä. Heitä on Rovaniemellä kaikista opiskelijoista suurin osa. Taloudellisten ongelmien kohdatessa perheillä on ollut jo nyt mahdollisuus perusturvan palveluihin opintojen keskeytymisen estämiseksi.

Rovaniemen kaupunki järjestää lukiokoulutusta kahdessa yksikössä ja tuottaa myös ammattilukion opetusta Lapin koulutuskeskus Redulle. Muun muassa oppimateriaalien ja opiskeluun liittyvien välineiden kustannukset aiheuttaisivat vaikean taloudellisen raskautuksen. Pitkällä aikavälillä on mahdollista, että näin suuret lisäkustannukset jouduttaisiin kattamaan muusta toiminnasta eli perusopetuksen ja taiteen perusopetuksen resurssista. Tällä olisi mielestämme laajemmat ja pitkäkestoisemmat haittavaikutukset koulujen perustehtävän hoitamiselle kuin oppivelvollisuuden pidentämisestä saadut hyödyt. On myös mahdollista, että maksuttomuuden myötä olisi tarkasteltava uudelleen lukiokoulutuksen valtakunnallisia syventäviä ja paikallisia syventäviä kursseja, jotta voidaan rahoittaa opintojen maksuttomuus kaikille minimikurssimäärällä. Toisen asteen

maksuttomuudella voi siten olla vaikutusta pitkällä aikavälillä lukiokoulutuksen laadun heikkenemiseen.

Rovaniemen kaupunki on Lapin koulutuskeskus Redun suurin omistaja. Valtakunnallisesti koulutuksen rahoitukseen on kohdistunut viime vuosina merkittäviä leikkauksia, joiden kohteena on ollut erityisesti toisen asteen ammatillinen peruskoulutus. On pohdittava tarkkaan, voidaanko oppivelvollisuuden pidentämisellä korjata koulutuspalveluiden resurssien heikentymistä. Lisäksi Korona-viruksen aiheuttamat kustannusvaikutukset aiheuttavat niin suuren epävarmuuden kaupungin taloudelle, että lisävelvoitteita tulee harkita uudelleen.

Rovaniemen kaupunki esittää, että oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvät muut muutokset eivät tulisi voimaan vielä 1.8.2021. Tarkentaville selvityksille ja vaikutusten arvioinnille tulee varata kaksi vuotta lisääaikaa.

Ehdotus

Esittelijä: Antti Lassila

Sivistyslautakunta antaa Opetus- ja kulttuuriministeriölle lausuntonaan edellä olevan koulutuspalveluiden lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Päätös

Sivistyslautakunta päätti yksimielisesti antaa Opetus- ja kulttuuriministeriölle lausuntonaan seuraavaa:

Rovaniemen kaupunki esittää, että oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvät muut muutokset tulisivat voimaan 1.8.2021.

Oppivelvollisuuden laajentaminen tulee kokonaisuudessaan rahoittaa siten, että kaupungin saama valtionosuus kattaa toteutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Sivistyslautakunta piti tauon tämän asian käsittelyn jälkeen klo 15.00 - 15.17.

Tiedoksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Päätöspöytäkirja pidetään yleisesti nähtävänä Rovaniemen kaupungin verkkosivuilla 28.5.2020 alkaen.

Otteen oikeaksi todistaa

hallintosihteeri Soili Kaihua

Rovaniemi
29.05.2020

Soili Kaihua
hallintosihteeri

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on lähetetty sähköpostilla 29.5.2020.

Muutoksenhakukielto

§65

Muutoksenhakukielto

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee kuntalain 136 §:n mukaan valmistelua tai täytäntöönpanoa; työ- ja virkaehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista; tai työjohto- ja valvontaoikeuden käyttämistä.